

entrevista

Els que la coneixem de fa temps tenim la sensació que la Rosa M. Falgàs «va néixer enmig d'una reunió», i no va ser així. Ella va néixer a la Tallada d'Empordà, però podem dir que ja és gironina perquè fa més de quaranta-cinc anys que viu a Girona, primer a Sant Narcís i ara a Montjuïc, i perquè està plenament arrelada en l'activitat de la societat civil de la ciutat. Ha estat mestra de l'Escola d'Adults de Sarrià de Ter i de la de Girona: justament l'estiu del 2010 es va jubilar sent-ne directora. Va ser membre de l'ADAC, de l'època en què la seva seu era al carrer Lorenzana i quan l'acrònim volia dir «associació d'exalumnes de català». Continua sent sòcia activa d'Amics del Museu d'Art i de l'associació Amics de la UNESCO de Girona, de la qual és actualment la tesorera. Ha estat membre del consell directiu de la Federació Catalana d'Associacions i Clubs UNESCO (FCACU).

Rosa M. Falgàs

L'aprenentatge al llarg de la vida,
un repte i una raó de ser

DOLORS REIG > TEXT

JOSEP MARIA OLIVERAS > FOTOS



experiència

tot desc

Rosa M. Falgàs i Casanovas

va fundar i presideix ACEFIR – Associació Catalana per a l'Educació, la Formació i la Recerca, amb seu a Girona. Però, a més a més, o sobretot, Rosa M. Falgàs és una europeista i un personatge internacional. Va ser vicepresidenta de l'EAEA del 1988 al 1998. Com a vicepresidenta del Consell Internacional d'Educació d'Adults, durant sis anys va poder conèixer de prop realitats com les d'Egipte, Kènia, Sud-àfrica, Namíbia, Rio, Senegal... Com a membre activa dins del projecte europeu Grundtvig, dirigit a l'àmbit de l'educació d'adults en un sentit molt ampli, ha anat d'un cantó a l'altre dels quatre punts cardinals d'Europa. En l'àmbit estatal, va ser membre d'AEPA (Associació d'Educació Permanent d'Adults) i també de la FAEA (Federació d'Associacions d'Educació d'Adults d'Espanya). El 2006, la Rosa M. va participar a la Fira del Llibre de Frankfurt com a presidenta d'ACEFIR. Des d'aleshores la Fira organitza anualment una conferència sobre alfabetització —LitCam— arreu del món, i ella hi col·labora. I assessora Google en temes d'alfabetització.



—**Rosa M., podria començar per explicar alguns dels seus primers exercicis de participació ciutadana...**

—Des de ben joveneta vaig participar en els moviments infantils i juvenils de la comarca. Als disset anys, la vida entre casals i colònies era una cosa habitual en el meu temps lliure. A l'estiu, participava en el que volia ser un escoltisme laic, però que tenia un clar suport de les parròquies. Recordo un festival que vam fer a Verges per recollir fons, amb en Lluís Llach i la M. Amèlia Pedrerol. Em penso que hi havia quasi tots els membres dels «16 jutges». L'ànima de tota aquella moguda era en Pep Collell-demont, juntament amb dos capellans més dels anomenats obrers: en Pere Artigas i en Josep Planas.

—**Vostè va estudiar a l'institut del carrer de la Força de Girona?**

—Sí, però vaig començar el batxillerat a la Tallada, i venia a examinar-me per lliure. Això va ser fins als catorze anys. Als quinze, vaig començar a l'institut del carrer de la Força, i a l'any següent vàrem estrenar, després de les vacances de Nadal, el Vicens Vives, del qual recordo de manera especial el Sr. Sobrequés i el Sr. Galobardes, que ens varen acompanyar amb les seves mullers al viatge de fi de curs al nord d'Espanya. Recordo la quantitat immensa de fotografies i dia-

positives d'art del Sr. Sobrequés, i el nom d'una ciutat que mai no oblidaré: Ravenna. Per poder anar a l'institut de Girona vaig quedar-me interna al Col·legi Menor de la Secció Femenina. La mestra del poble ho va aconsellar als meus pares, i ja em tens cap al carrer Isabel la Catòlica, número 24, allà on ara hi ha l'escola Annexa – Joan Puigbert. Al principi no era fàcil perquè no ens deixaven anar a casa cada cap de setmana, però de mica en mica vaig començar a estar-hi a gust. S'hi menjava molt bé! Recordo un tapís preciós que presidia la sala d'actes del tercer pis i que després vaig saber que havia estat dissenyat per Carles Vivó; una col·lecció de bastons, una de càntirs de la Bisbal, uns vitralls de Domènec Fita que hi havia a la capella dels baixos... Obres d'art que en aquell moment no apreciava prou i que més endavant vaig poder valorar i conèixer-ne els autors. Segons em va dir en Fita, els vitralls són a l'església de Sant Salvador d'Horta.

Del Col·legi Menor ja vaig fer el salt cap a un pis d'estudiants, cosa que en aquell moment —finals dels seixanta— encara no era gaire habitual. Aquell també va ser un espai d'aprenentatge. Vaig compartir inquietuds, projectes, il·lusions... Era una època en què tot estava per fer. I ja em vaig quedar a Girona per fer els estudis de Magisteri, casarme, començar a treballar a Adults, etc.



El més interessant dels estudis de magisteri va ser l'any de pràctiques

—Quins records té de la Normal de la seva època, el que ara és la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG?

—En primer lloc, he de dir que s'acabava d'estrenar, al carrer Emili Grahit, on ara hi ha la Facultat d'Infermeria. Pel que fa al professorat, recordo el Sr. Mirambell, al qual vaig presentar un treball sobre l'Empordanet; la temible Srta. Mariné, la professora de ciències, que em va posar un 10 perquè li vaig portar una planta que va descobrir el doctor Joaquim Codina, que era micòleg, i de la qual només es conservava un exemplar sobre el Pasteral; el Sr. Viader, el professor de música, molt proper, potser a causa del parentiu; la Srta. Boix, de pedagogia, amb qui vaig aprendre a fer esquemes i a programar; en Paciano Feroso, professor de psicologia —era la primera vegada que jo estudiava aquesta matèria; la Srta. Xiberta, amb qui vam descobrir la matemàtica moderna; el professor de física i química, que un dia ens va dir que «les màquines substituiran els homes». En aquell moment no ho vaig entendre. Ara ho tinc clar. El més interessant dels estudis de magisteri va ser l'any de pràctiques. En aquell moment, durant tot el darrer curs de la carrera els futurs mestres feien pràctiques en una escola i cobraven 10.000 pessetes al mes. I no existia la declaració de renda! Jo vaig fer pràctiques a l'escola de Montjuïc amb en Josep Palou de director. Cal dir que aquell any tots els professors es varen proposar dignificar l'escola i ho varen aconseguir, i tots els practicants els hi vàrem ajudar. Èrem un equip molt cohesionat. Hi vaig aprendre moltíssim! I em va agradar tant l'escola que va ser la dels meus fills, en Ferran i l'Alba.

—Els seus inicis en el món de la docència van ser una mica particulars, no?

—Sí, perquè encara no havia acabat els estudis de magisteri que em van proposar substituir el mestre de la Tallada, al qual havien donat un any sabàtic per fer formació, ja que s'implantava la Llei Villar Palasí. És a dir, s'implantava l'EGB (Educació General Bàsica), una reforma



que va suposar allargar l'educació primària fins als catorze anys, amb els cursos de l'anomenada Segona Etapa, els 6è, 7è i 8è d'EGB. Era una escola unitària, i m'ho vaig agafar amb molt d'interès: tant, que em va quedar clar per sempre que em volia dedicar a l'ensenyament.

I una vegada acabats els estudis, vaig anar a fer classes al Seminari menor. L'Anna Viader i jo vàrem ser les dues primeres dones que anàvem a fer classes en un món eminentment masculí.

—Ha fet alguna incursió a la política?

—Podia haver-la fet quan, sent conseller de Benestar Social, el Sr. Antoni Comas em va demanar per ser subdirectora general d'Educació d'Adults, però em va semblar millor no acceptar.

He participat en moviments sindicals: en els inicis de CC.OO a Girona; a la

CNT quan la vàiem molt propera al moviment cristià de Taizé, però no hi estava afiliada. Només en els darrers temps de la meua vida professional em vaig afiliar al sindicat d'ensenyants USTEC-STES.

El moviment de Taizé em va marcar molt. Encara recordo l'impacte que em van causar les paraules «treballar perquè l'home no sigui més víctima de l'home».

A la CNT vaig coincidir amb en Salvador Sunyer fill. De fet, puc dir que va ser ell qui em va introduir en el camp de l'educació d'adults. Tot va començar quan un dia em va dir si podia anar a una reunió on s'havia de parlar d'obrir escoles d'adults, i jo hi vaig assistir. A partir d'aquell moment m'hi vaig començar a interessar. Vam crear l'escola d'adults del Pont Major gràcies a l'associació de veïns i a un grup de voluntaris. En aquell moment, Just M. Casero era

La Llei d'educació d'adults (1991), després de la del Japó, era la més avançada de tot el món

regidor de l'Ajuntament de Sarrià de Ter i em va proposar d'obrir una escola d'adults al barri de la Rasa. Més tard vàrem unir l'escola de Pla de l'Horta i la de la Rasa a l'antiga escola del carrer Firal, amb plaça per a dos mestres. Era l'època del Sr. Calsina com a delegat d'Ensenyament i, més endavant, ja en època de democràcia, del Sr. Busquets.

—**Es pot dir que a Sarrià va començar tot?**

—Sí, crec que sí. Sempre m'hi he sentit molt vinculada, i ells ho saben. Recordo que onze dones vàrem anar a visitar el Congrés dels Diputats a Madrid. Ens varen dir que érem la primera escola que hi anava, i hi vàrem anar tres o quatre anys seguits, tot i que després ja estaven institucionalitzades les visites per a les escoles.

—**I com es produeix el salt cap a Espanya i Europa?**

—Bé, a principi dels anys vuitanta, comença a haver-hi reunions per parlar de l'ensenyament d'adults. Ara una reunió a Barcelona, després unes jornades a Madrid, discussió sobre quins materials s'han d'utilitzar per treballar amb els adults... I d'allà vaig sortir com a representant d'Espanya a Europa. Era l'11 de setembre de 1988. Recordo que vaig dir que era molt feliç pel fet

que el dia de la Diada Nacional de Catalunya em demanessin acceptar una responsabilitat tan important, i que intentaria aportar el meu granet de sorra a l'educació de les persones adultes.

—**Tornem a Sarrià?**

—Tornem-hi! Quan es va complir el desè aniversari de l'escola d'adults de Sarrià, el desembre de 1988, vam organitzar una gran festa i vàrem convidar-hi els dos delegats: el d'Ensenyament, Sr. Albert Vancells —que deixava de ser el nostre perquè havien transferit Adults a Benestar Social— i el Sr. Alfons Moré, delegat de Benestar. També va venir la directora general, Sra. Àngela Miquel. Al cap de poc em varen proposar ser coordinadora de les escoles d'adults de les comarques de Girona.

L'any 1990 va ser l'Any Internacional de l'Alfabetització. Era un moment important arreu del món perquè es revisava i replantejava l'alfabetització no només en l'aspecte quantitatiu, per eradicar-la, sinó també la manera com s'estava fent.

El meu mandat com a coordinadora va ser curt. Hi va haver dos factors que em varen fer decidir a tornar a l'ensenyament d'adults: jo creia que seria una coordinadora pedagògica, que podríem fer un mapa de les necessitats educatives dels adults a Girona, i no va ser així; i el més important, perquè volia treballar alfabetitzant persones novingudes.

—**Potser va ser llavors quan va començar la seva croada particular per ajudar a distingir entre formació permanent i aprenentatge al llarg de tota la vida?**

—Probablement. I la croada continua! (riu).

—**I quina diferència hi ha entre una i altra?**

—Això va lligat als tres conceptes d'educació formal, no formal i informal. Si parlem de formació i/o educació estem parlant des de la vessant de la persona que dona, de qui decideix què han d'aprendre els altres i no del que rep. Si optem per l'aprenentatge al llarg de tota la vida, la paraula clau és «aprenentatge». El protagonista del procés és l'aprenent, l'alumne, si ho volem dir a la manera clàssica. Ell serà qui decidirà si limita el seu procés d'aprendre al marc d'un centre educatiu, si aprofita el que li ofereix una biblioteca, un museu, el cinema... si va per la vida amb els sentits desperts per tal de captar, d'aprehendre, de fer seu tot allò que li sembli interessant o útil per anar-se formant. Com pots veure, no és ben bé el mateix.

—**Hem parlat de formació permanent, però, i la formació inicial? Quina és la formació inicial d'una persona que es vulgui dedicar a fer classes a adults?**

—És la mateixa formació que la d'un mestre de primària, no hi ha una formació inicial específica. En aquest punt ja es veu la poca o inexistent importància que es dona a l'educació d'adults. Penso que falta una filosofia, una política per a aquest àmbit docent. L'any 1991 es va aprovar la Llei d'educació d'adults, que, després de la del Japó, era la més avançada de tot el món, però malauradament no es va arribar a aplicar mai. Es va perdre una oportunitat d'or. La majoria dels mestres volien tornar a Educació, de la qual havíem sortit amb l'esperança de deixar de ser un cul de sac. Les mobilitzacions ens hi han tornat per tornar a ser un cul de sac.

Es va reivindicar un Institut Català de Formació d'Adults amb responsabili-



Aquí tenim moltes duplicitats. Per exemple, s'ensenya català als CFA, a les EOI, a Normalització Lingüística...

tat dels ajuntaments, però no va reeixir. Llàstima! El 2001, amb el Memoràndum per a l'aprenentatge al llarg de la vida, es va pensar que hi tornava a haver una ocasió adient per fer una bona política en el camp de l'educació d'adults, però tampoc no va reeixir, i això que a Catalunya, a l'època de la República, amb els ateneus, havíem tingut uns autèntics espais d'aprenentatge per a adults. Ara, els centres cívics són els que més s'assemblen als espais d'aprenentatge per a adults dels països més avançats, com els nòrdics, el Regne Unit i Alemanya.

—Com està organitzada l'educació d'adults en altres països?

—És molt difícil d'explicar en poques paraules. Només vull ressaltar el rol dels ajuntaments, ja que són els que més coneixen les necessitats formatives dels seus habitants, les entitats privades sense ànim de lucre i els instituts per a l'aprenentatge al llarg de la vida, en què estan implicats diferents departaments o ministeris (Educació, Treball i Benestar Social). En la majoria de països els mestres d'adults no són funcionaris.

Aquí dilapidem molts diners fent moltes duplicitats. Per exemple, s'ensenya català als Centres de Formació reglada per a Adults, a les EOI, a Normalització Lingüística... En d'altres països europeus hi ha una avaluació i un seguiment de la qualitat de la formació molt forts, que aquí són quasi inexistent. El que més preocupa és la quantitat d'alumnes per aula.

—Hi ha alguna diferència entre una Escola d'Adults i un CFA?

—CFA vol dir Centre de Formació d'Adults, i és el nom que es dona a les Escoles d'Adults quan passen de dependre del Departament de Benestar Social al d'Ensenyament.

—Quin tipus d'alumnes podem trobar en un CFA?

—Hi trobem tres tipus d'alumnes: els nouvinguts amb estudis o sense, els joves que volen completar la formació i les persones grans que van a aprendre pel gust d'aprendre, normalment idiomes o



informàtica. Almenys així era mentre jo vaig exercir. Ara no sé si ha canviat gaire. Diria que no. Els nouvinguts poden ser analfabets fins i tot en la seva pròpia llengua, o alfabetitzats amb estudis però en una llengua diferent a la nostra; joves que han fracassat en els seus estudis, que van anar a treballar i que volen tornar a estudiar; persones de diferents edats que hi van a posar-se al dia en informàtica, anglès, francès, etc.

—Rosa M., sempre parla molt bé dels centres cívics. Per què?

—Perquè, com he dit, és el que s'assembla més a un centre d'aprenentatge «integral». Si es volen potenciar les relacions intergeneracionals, els centres cívics són llocs on es produeix la trobada intergeneracional i es practica la interdisciplinarietat. Està molt bé la política que hi ha de construir una biblioteca i un centre cívic de costat, com sol passar a Girona. Els centres cívics

i les biblioteques són molt importants en la formació d'adults.

A molts barris de Londres, mentre els fills són a la biblioteca fent els deures, els pares ho aprofiten per fer cursos de formació. Els centres cívics fan tot el que és educació no formal. A Alemanya tenen una xarxa de centres molt semblant als nostres centres cívics. Els de Girona ciutat són un exemple que cal seguir.

—Anem cap a Europa. Què és l'Oficina Europea d'Educació d'Adults?

—Va ser fundada després de la II Guerra Mundial, el 1953, per formar les persones que havien de reconstruir Europa. La primera seu fou a Holanda, i el 1992 es va descentralitzar: una oficina va passar a Barcelona i una altra a Hèlsinki. En haver d'anar molt sovint a reunions a la Comissió Europea, el 1998 l'oficina de Barcelona es va traslladar a Brussel·les i es va crear ACEFIR.

Moltes persones estan obligades a ser analfabetes perquè no tenen els instruments per deixar de ser-ho



Gràcies al treball coordinat dels socis de l'EAEA es va aconseguir que la Comissió Europea organitzés per primera vegada a la història una conferència sobre Educació d'Adults (Atenes, 1996). I a partir d'aquí és quan es desplega el capítol 4 del programa Sòcrates, i s'aproven tretze projectes dels quals onze són d'organitzacions sòcies de l'EAEA. Per exemple, a l'Oficina de Barcelona s'aprova el projecte Gent Gran com a recurs per a l'Educació d'Adults, o el projecte coordinat pel Regne Unit sobre l'*Adults Learners Week*, la Setmana de l'Aprenent Adult. Aquí, fins ara, no s'ha organitzat mai. En canvi, actualment és una activitat present arreu d'Europa i a molts altres països de les altres regions del món.

El projecte sobre gent gran que em van encarregar em va permetre moure'm per Europa amb en Joan Roura, de TV Girona, filmant experiències ben diverses. El resultat va ser un llibre-vídeo. Aquest any, com que és

l'Any Europeu de l'Envel·liment Actiu, podria ser interessant analitzar la vigència d'aquelles accions.

I de totes aquestes experiències que anaven deixant pòsit, neix el programa Grundtvig dins el PAP - Programa d'Aprenentatge Permanent, de la UE, per a l'educació d'adults, en aquest sentit ampli que explicava anteriorment.

—Per què li van posar Grundtvig, a aquest programa?

—Fins aleshores els programes tenien noms com Sòcrates, Leonardo, Minerva, Comenius... i com que el país més avançat en Educació d'Adults era Dinamarca, es va voler fer un reconeixement a Grundtvig, un capellà danès, impulsor de l'educació d'adults.

—Tenint en compte que un dels objectius de la UNESCO és eradicar l'analfabetisme, deu haver tingut ocasió de treballar amb aquesta organització, no?

—Sí, vaig formar part de la Comissió sobre Alfabetització de l'Institut de Pedagogia de la UNESCO a Hamburg, el que ara s'anomena Institut per a l'Aprenentatge al llarg de la vida. El 1997 es va celebrar la Conferència Mundial sobre Alfabetització, i vaig tenir ocasió de col·laborar-hi, ja que, a més, la Conferència preparatòria de la regió d'Europa i Estats Units d'Amèrica —la UNESCO està agrupada en regions, i Europa i EUA formen part de la mateixa— havia tingut lloc a Barcelona. A l'antic director general, Federico Mayor Zaragoza, li preocupava molt el fet que encara avui hi hagi persones que no gaudeixin del dret de poder llegir i escriure. També vaig aprendre a ser crítica amb alguns aspectes de la UNESCO o, més ben dit, a entendre-la tal com s'ha d'entendre, que vol dir no acceptar-ho tot.

—Recordo que, a principi dels noranta, Amics de la UNESCO de Girona va organitzar una taula rodona entorn d'aquest tema i vostè va defensar el dret a ser analfabet. Per què? Continuarà defensant la mateixa tesi?

—Sí, continuo reivindicant aquest dret. El dret a ser analfabet només el poden tenir les persones que al seu entorn tenen tots els recursos necessaris per, si volen, decidir deixar de ser analfabets. En canvi, el que es dona encara massa sovint és l'«obligació de ser analfabets» ja que, en la majoria dels casos, les persones estan obligades a ser analfabets perquè en el seu entorn no hi ha els instruments necessaris per deixar de ser-ho.

—De totes les seves anades i vinguendes i contactes, si ara li diguessin de triar el lloc, el moment o el personatge més sorprenent, què diria?

—És una pregunta difícil de respondre, perquè amb vint-i-quatre anys d'experiència internacional hi ha molts records i vivències únics, irrepetibles, i moltes casualitats que et fan veure que «el món és un mocador». La meva curiositat i el convenciment de la importància de la formació d'adults han fet que visqui cada moment de manera molt intensa.

El nostre món és el mètode d'alfabetització en català per a analfabets totals

He descobert l'Àfrica subsahariana, i n'estic enamorada. La simpatia i la generositat de les persones que he conegut a Sud-àfrica i a Namíbia són extraordinàries.

Quan penso en noms concrets que he conegut em costa dir-ne un de sol, perquè es pot dir que he après de totes i cadascuna de les persones amb les quals he treballat i, sobretot, compartit projectes. Començaria, però, per en Mariano, un treballador de la fàbrica Torraspapel de Sarrià de Ter que no sabia llegir ni escriure, però les reflexions del qual m'han ajudat al llarg dels meus trenta-dos anys d'alfabetitzadora i, sobretot, a l'hora d'escriure el mètode *El nostre món*. Tinc un record entranyable d'ell i de tota la família. Ell va aprendre a llegir i escriure amb mi, però jo vaig aprendre molt més d'ell.

Dins l'apartat de col·legues, ocupa un lloc importantíssim la Margaret, una anglesa, que vaig conèixer el primer dia de la meva «incursió europea», l'any 1988, quan ella era la directora dels centres de formació d'adults. Ara és investigadora d'aquesta temàtica. Des d'aleshores hem continuat la relació i hem travat una amistat, fins al punt que ella i el seu marit ja tenen

casa a l'Empordà. Posats a triar, potser diria que la Margaret és la persona que m'ha ajudat més i de la qual he après més. Una altra amb la qual vàrem discutir molt pel fet de tenir diferents punts de vista però que, alhora, per aquest mateix fet en vaig aprendre moltíssim, és en Paolo, un professor de la Universitat de Florència que va ser president de l'EAEA.

Quant als polítics —entenen per polític el que està al servei del poble— destacaria F. Mayor Zaragoza, el gran lluitador per l'abolició de l'analfabetisme al món. Mai el nostre país l'ha valorat prou. Caldria haver apostat perquè se li concedís el Premi Nobel de la Pau, sense anar tan lluny, el Premi Catalunya. Amics de la UNESCO de Girona ha proposat diverses vegades el seu nom, però encara no ho hem aconseguit.

—I es va complir allò de «roda, roda el món i torna al Born», entenen que el seu Born és Girona?

—Sí, volia que tot allò que havia après servís per al meu país. Quedar-m'ho per a mi era ser molt egoista.

Havien canviat moltes coses. Bàsicament, l'alumnat, que amb les noves onades migratòries era diferent. Molts

alumnes tenien llengües maternes desconegudes per a nosaltres. I les eines no eren les mateixes. La informàtica havia entrat de ple en la vida escolar. Em vaig plantejar seriosament tornar. El que havia vist arreu em donava un bon bagatge per poder aplicar pràctiques noves.

Vaig veure que es continuava fent l'alfabetització en castellà i es feia el mateix amb els immigrants procedents de la Península que amb els que venien d'altres llocs, amb llengües a vegades molt allunyades de la nostra, i amb alfabetos diferents. No és el mateix un analfabet total, de qualsevol llengua, o una persona que ho sigui de la d'acollida. Es continuava ensenyant a llegir i escriure, quan el primer que calia fer era parlar i escoltar.

—Potser va ser per això que va decidir crear un mètode propi...

—Exactament. *El nostre món* és el mètode d'alfabetització en català per a analfabets totals. Consta de tres llibres: el primer i el segon el vam fer amb la Marta Nieto, mestra d'adults, i el tercer és un llibre més coral. *El nostre món 3* va comptar amb la participació de Jordi Dalmau en l'elaboració dels textos, i les il·lustracions són de vint-i-cinc artistes de l'associació d'artistes gironins Taca i d'Amics de la UNESCO de Girona, que ens les van cedir gratuïtament, i que estan en dipòsit al Museu d'Art de Girona. I va acompanyat d'una col·lecció d'imatges en paper-cartró i digitals, que són les que ens permeten fer la primer part de parlar i escoltar.

Ha estat —és!— una experiència molt gratificant. El mètode ha tingut una acollida molt positiva per part de les persones que fan formació d'adults i de les administracions, començant per la Diputació de Girona, que ens va fer confiança per editar-lo, i continuant per l'Institut Ramon Llull, que l'any 2007 ens va convidar a presentar-lo a la Fira del Llibre de Frankfurt, fins avui, que hem signat conveni amb Càritas i el Col·legi de Pedagogs de Catalunya. En les darreres presentacions he notat dos canvis substancials: el canvi generacional dels



Es continuava ensenyant a llegir i a escriure, quan el primer que calia fer era parlar i escoltar

alfabetitzadors i l'interès per la problemàtica de l'alfabetització per part de persones que no són mestres d'adults.

—**El mètode porta el segell ACEFIR. Però què és ACEFIR?**

—És l'associació que va néixer el 1997 fruit de algunes casualitats i/o necessitats. La necessitat des de l'EAEA de continuar tenint una oficina a la Mediterrània, el fet que tant jo com la meua companya Núria Martínez — actualment gerent de DRISSA—, volíem que el nostre país aprofités el que havíem après en el treball internacional.

En els inicis d'ACEFIR ens vam proposar dos objectius: ser l'oficina de l'EAEA a la Mediterrània i explicar les institucions europees —Parlament europeu, Consell d'Europa...— a la ciutadania. Actualment, els tres àmbits més importants de treball d'ACEFIR són l'alfabetització, l'assessorament als ajuntaments per a l'elaboració del Pla Local d'Aprenentatge i la participació en projectes europeus i internacionals.

El perfil de socis és variat, ja que nosaltres treballem en les tres vessants de l'aprenentatge: el formal, el no formal o ocupacional i l'informal.

—**Amb ACEFIR, quins projectes Grundtvig ha dut a terme?**

—El primer projecte europeu en el qual vaig participar i coordinar va ser el que es va aprovar el 1995 sobre «Gent gran, gent activa com a recurs per a l'educació d'adults». En aquells moments el programa encara no es deia Grundtvig. L'any 2001 és quan es consolida i el programa agafa aquest nom.

Ja el primer any, des d'ACEFIR vàrem presentar el projecte GLOP's (la Gestió, l'Organització i la Programació dels centres municipals d'Educació d'Adults). Amb aquest projecte vam conèixer *in situ* models diferents, com els de Suècia, Regne Unit i Holanda, perquè hi participaven organitzacions d'aquests països: escoles municipals d'adults, biblioteques i museus. Va tenir una durada de tres anys, durant els quals els membres d'ACEFIR vam tenir ocasió de conèixer el treball d'aquests



països *in situ*, i els seus representants van conèixer què es fa aquí. La cloenda es va fer a Torroella de Montgrí. L'Agència Nacional Sòcrates espanyola —actualment OAPEE (Organisme Autònom de Programes Educatius Europeus)— va escollir GLOP's com a millor projecte Grundtvig d'Espanya. Quan es va cloure vàrem iniciar-ne un altre, el LiLLA (*Land Life Learning*), que vam traduir com a Desenvolupament rural i educació. Amb el LiLLA vam treballar amb organitzacions d'Holanda i Suècia —pels contactes de GLOP's— i s'hi van afegir Islàndia i Portugal. Actualment participem en el projecte ALFIE, coordinat per Noruega, sobre l'alfabetització dels immigrants a Europa. Estem coneixent diferents mètodes d'alfabetització i la formació del professorat. En aquest projecte, a més dels noruecs i nosaltres, hi ha experts de Suïssa, Holanda i Islàndia.

També formem part de dues xarxes europees d'alfabetització: EUR-ALPHA, coordinada per Bèlgica, i EBSN, coordinada per Noruega. Aquestes xarxes ens permeten estar en contacte amb persones del món de l'alfabetització de més de divuit països europeus.

I fem ús de les possibilitats que ens ofereix el PAP —Programa d'Aprenen-

tatge Permanent— quant a visites d'estudis, seminaris de contacte o cursos de formació europeus, que faciliten poder assistir a conferències i formació en un altre país europeu, ja que subvencionen part del viatge, l'estada i la inscripció al curs.

—**L'any 2012 ha estat designat per la Unió Europea Any europeu de l'envelliment actiu i la solidaritat entre generacions. Com ho valora?**

—Periòdicament s'hi dedica un any per tal de promoure les relacions intergeneracionals. Ara, és una mica contradictori, ja que al mateix temps els governs promouen l'aïllament entre generacions en crear espais per a joves i espais per a la gent gran, quan el que s'hauria de fer és promoure més centres cívics i centres culturals intergeneracionals. Però ja és alguna cosa que ho proposin a escala europea. Amb Any Europeu o sense, la societat civil hi continua treballant per fer-ho possible.

—**Hem parlat sobretot del seu vessant professional i de l'arrelament a Girona, però sé que es una empordanesa militant, no?**

—I tant! Les arrels són les arrels! I les meves són a l'Empordanet, un Empordanet una mica diferent del que deia Josep Pla. Per a mi és l'espai natural entre Alt i Baix Empordà, entre els rius Ter i Fluvià, entre el mar i la línia ferroviària que passa per Sant Jordi Desvalls. Torroella de Montgrí és la capital natural de l'Empordanet, és el mercat més important. Tot i que Verges també hi va jugar un paper important durant un temps.

D'altra banda, sempre que es presenta l'ocasió, reivindico els productes gironins. Si tenim vins que poden presentar-se a qualsevol taula, per què n'hem de consumir d'altres llocs? Si podem menjar pomes, préssecs i mongetes d'aquí —per citar alguns productes— per què omplim la cistella amb el primer que trobem? Són exercicis fàcils de fer i que encara no tenim plenament assumits.

Dolors Reig és mestra.



Es promou l'aïllament entre generacions en lloc de crear centres cívics i culturals intergeneracionals